

פרשת מטוות

(ל' ג): איש כי ידר נדר לידוך או השבע שבעה לאסֵר אסֵר על נפשו לא יהל דבָרוֹ כִּכל הַיא מפִיו יעָשֶׂה:
 עי' רמב"ן: וטעם ידור נדר לה, איננו כמו אשר נשבע לה' (תהלים קלב ב) כי הוא כמו
 ישבע לו (בראשית כד ט), שנשבע אליו לצרכו, אבל בשבועה יאמר ובשמו השבע (דברים ז
 ינ), ואשביעך בה' (בראשית כד ג), כאשר נשבעתי לך בה' אלהי ישראל, לאמר כי שלמה
 בנך מלך אחריו (מ"א אל), השבעה לי באלהים הנה (בראשית כא כנ). אבל בנדר לא יאמר
 ידור בה' אלא לה'. וכבר רמו הchemanim טעם הדבר בספר (מטות יד) אמרו מה הפרש בין
 נדרים לשבועות, בנדרים לנדר בחיה המליך בשבועות נשבע במלך עצמו, אף על פי שאין
 ראייה לדבר וכבר לדבר תוי' והי נפשך אם אעובי (מלבים ב ד ל). והסוד כי השבועה מלשון
 שבעה, כי בנטה ביתה הצבה עמודיה שבעה, והנדר בתבונה ראשית דברו קדם מפעלי מואז.
 נמצא שהנדרים על גבי תורה בעליים, ולפיכך חלים על דבר מצוה בדבר הרשות והנה כל נדר
 לה' וכל הנשבע בו¹.

עי' ר' בחיה: ועד הקבלה – איש כי ידור נדר לה', נדר מלשון דירה לה', הוא דירתו של
 עולם, אלהים שבבראות שברא העולם², והשבעה נאצלים ממש. והמקיים נדר דעתו שהוא
 מאמין באותה דירה כשתשוב נשמתו שם, והעובר על הנדר הנה הוא מוסר מאותה דירה. וזהו
 לשון נדר, שימושו דבר והפכו, קביעות דירה והסרת דירה. וכן לשון נשבע, כי המקיים
 שבועתו נכנס בתחום השבעה, וועבר עליה מוסר מהם.³

ויש לך להתעורר בלשון משה שאמר "זה הדבר אשר צוה ה' איש כי ידור נדר לה'", כי
 מטעם זה החוצר להזכיר לה' ולא אמר כי ידור נדר אליו, וזהו כי הנדר שהוא למטה מן
 השבועה שהוא לשון נגור משבעה, ולכן ראוי הנדר שיחול על המצוות, כי המצוות מtopic
 השבעה נתנו, והם שבעה קולות שבמתן תורה⁴. וכבר בארתי שם (&) ולפיכך באה השבועה
 בכל התורה כלה בלשון בית, בעניין (שמות לב ינ) אשר נשבעת להם בך, (תהלים פט ל)
 אחת נשבעתי בקדשי, (בראשית כב טז) בי נשבעתי, (דברים ז ינ) ובשמו תשבע, (ישעיה סב
 ח) נשבע ה' בימינו, כי היימין מכל השבועה. וההעד על זה מלת נשבע והנדר הוא בלם"ד⁵,
 (תהלים קלב ב) נדר לאביר יעקב, וכן בכאן כי ידור נדר לה', (תהלים כד א) לה' הארץ
 ומלאותה, שההמשכה תפסק מן העליונים והשפלים ויושב הכל ליסודות הראשון. ומכאן תבין
 בבאור מאמר חכמי האמת שאמרו (ספר א) שהשבועה הוא נשבע במלך עצמן, והנדר הוא

¹ עי' דברינו ברבינו בחיה.

² תיקו' קא ע"ב: בראשית (ברא"א ש"ז) ברא אלהים האי אלהים איה אימה עלאה דרכיבת וסליקת
 בתרועה.

תרגום: בראשית (ברא"א ש"ז) ברא אלהים הזה היא האם העליונה שרווכבת ועולה בתרועה.

³ עי' זהר ח"ב קטו ע"ב: הבנו דבריו בפירוש זהה

תרגום:

צ"ע אם יש מקור לשון זו של רבינו לגבי דירה כמו שיש בזהר על שבועה.

⁴ עי' דברי רבינו בראשית יח ג.

⁵ עי' סנהדרין קו ע"ב: את המגדלים שהיא סופר שלש מאות הלכות פסוקות במגדל הפורה
 באוויר, עי' רשי".

רש"י סנהדרין דף קו ע"ב במגדל הפורה באוויר - מתג עליונה שלמעלה מן הלמ"ד מפני מה כפופה
 למטה, ועי' בהග"א על ספר"צ & לכן שלש מאות הלכות במגדל הזה (חגיגה טו ע"ב), והוא הל' של
 מגדל הזה, CIDOU של ההלכות אלו הוא על גגו של ל' הפורה באוויר, ועי' ע"ח שער הצלם דריש ה"##.

כನשבע בחיה המלך⁶, כי חיה המלך עיקרו של מלך זהה מבואר.

עיי"ש: אמרו רוז"ל (חנינה י ע"א) התר נדרים פורחין באוויר ואין להם על מה שישמכו, כלומר שדברי קבלה חז, ואין להן עיקר בתורה שבכתב. וכך קבלו רוז"ל, שהנדר או השבעה אפשר שהיא להם יותר ע"י חכם או על ידי שלשה הדיוות ובלבד שיתחרט, ורצחה תורה לתקון עותתו של אדם, שלפעמים מתגבר עליו בעסן ואין לו מעזר כלל, ו קופץ ונשבע בשם שיעשה כך או שלא יעשה כך, ועוד מוסף ורבבה בשבעתו בשעת בעסן ואומר بلا שום צד היתר וחורתה בעולם, ולאחר שתישב ונחפץ והיה לאיש אחר⁷, יתחרט מעקרו ותשנה דעתו לדעת אחרת, עם החורתה שיתחרט יש לו היתר על פי חכם וחוזר להיתרו הראשוני, וצריך הוא שיתחרט תחלה על מה שנשבע שלא יכח מזה שום היתר ויתירו שבועה זו תחלה, ואח"כ יתחרט בערך שבועות ויתירוחו. ובלבד שלא ישבע על דעת רבים, כי הנשבע על דעת רבים אין לו התרה. ורבים הם שלשה, שכן אמרו רוז"ל (כתובות עה ע"א) זוב דמה ימים רבים ימים שנים רבים שלשה, ובריש פ"ק דשבועות (כת"ע@א) אמר להם משה לישראל הו יודען שלא על דעתכם אני משבי עתכם אלא על דעתם ועל דעת המקומם ומקשין בוגרא ולימא להו על דעתם על המקום למה לי כי היבי דלא ליהו התרה לשבעותהון

(לב) עטרות ודיבון –

עי"ר' בחיה: וצריך שתתבונן, כי עוד יש בבניין ערים אלו ובשמותן עניין נסתה, והכתב הזה יבאר בחתונים וירמו בעלויינים בשמות הבניין העליון, ותמציא בפסוק זה תשעה שמות בנגד תשעה "ויאמר" שבבראשית, כי העשيري אין לו להוביו כי הוא אין, ועל בן הוצרכו לומר (ר"ה לב ע"א) בראשית נמי מאמר הוא. ובפסוק זה יש בו התעוררות אל אצילות המאמרות⁸ שבחן נברא העולם, שחן נחלקות לשולש שלש⁹, וזה סוד המשנה (שם לג ע"ב) סדר תקיעות שלוש של שולש שלש. ומה שהביאו לנו חכמי האמת ראייה מפסוק זה שישלים אדם פרשיותו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום, הכוונה לשולש, הכתבו ולקורטו שלוש פעמים לחתובן באותו שלוש מעלות שבבנייה הנחלקות לשולש שלש, ואפילו עטרות ודיבון לבאר כי אפילו פסוק המורה על שמות הערים ואין בו צורך גדול כל כך לפי העולה בתחלת המחשבה, תמצא בו עניין גדול ועיקר שהכל תלוי בו, לפי שכל התורה כללה קשר אחד ובניין אחד. ואין הפרש בין פרשת אלף עשו ובין עטרות ודיבון והדומה להם, ובין עשרה

⁶ עי' זהר ח"ב קיז ע"א: עז החיים תפארת, חיים דיליה חכמה ובינה, חי המלך ודאי. עי' בהגר"א על ספ"ד"צ לג ע"ב ד"ה ואמר דכתיב, דמייניה משמע דיש לחלק בין בחיה 'חיי אדם' לבחיה 'חיי המלך'. והוא, שהכח של יוחי לעולם' הרי הוא חי המלך, הבאים ממוחין דאר"א עי' זיוגם פ"ב. ועי' זהר יתרו צא ע"ב: ז"ל: נדר אליה לעילא, ואינוון חי מלכא, רוז דרמ"ח שיפין ותריסר קטירין כחוובן וננד"ר, ועל דא חמיר משובעה [תרגום]: נדר הוא למעלה ואלה הם חי המלך, סוד של רמ"ח אברים ושנים עשר קשורים כמוין 'זנד"ר' ולכך חמור הוא (הנדר) משובעה], עכ"ל. ועי' זהר פנחס רנה ע"א: כל הנשבע כאילו נשבע במלך עצמו, וכל הנודר כאילו נודר בחיה המלך, המלך עצמו אדני חי המלך יה"ה ובגין דא (שם ל) כי ידור נדר ליה"ה, ע"ב. וע"ש רנה ע"ב: כל הנודר בהו"ה דאיו תפארת, כאילו נודר בחכמה דאיו יוד' ה"א וא"ו ה"א חי המלך, וכל הנשבע באקלים כאילו נשבע במלך עצמו, ע"ב.

⁷ עי' לה"פ שמואל א' (ו) וצלחה عليك רוח ה' והתנביית עם ונחפכת לאיש אחר: כלומר תשובה והשראת הנבואה הם אותו דבר?

⁸ דהינו י' ספרות.

⁹ חב"ד חג"ת נה"ג.

הברות¹⁰, כי הכל מעיקר אחד וממנו אחד, ומימיו מן המקדש מהו יוצאים וככל נתנו מרועה אחד.

וזה באור הכתוב עטרות ודיבון ויעור ונמרה וחשבון ואלעללה ושבם ונבו ובען. עטרות, עטרת כתיב¹¹. ודיבון הוא הנهر היוצא מעדן שאינו פוסק¹², לשון (תהלים עח כ) הכה צור ויזבו מים, ויש בו רמו לשבעים ושתיים שמות ודיבון¹³ כתיב. ויעור הוא ההוד, שכן כתיב (תהלים עט ט) עורנו אלהי ישענו על דבר בכוד שマー, וכתיב (תהלים כמה ה) הדר בכוד הדר, והוא שוק שמאל, ולכד יצטרך האדם עור ממנו. ונמרה זה הנצח, והוא נוטריקון ימן ה רוממה, והוא שוק ימן על שם שנאמר (תהלים טז יא) נעימות בימין נצח. וחשבון וזה יעקב¹⁴, הוא שבתוב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך ארפא, והוא שם יהו"ה במספר חשבון¹⁵. ואלעללה זה יצחק¹⁶, שהוא עולה תמיימה, והוא לשון ואלעללה עולה לאל, ולרמו על מדרתו נכתב בה"א, כי בפרשׁה זו בעצמה נכתב אלעלא באלא"פ. וכן נרמו במקום אחר (תהלים קה ט) יצחק בש"ז, לרמו על מדרתו שהוא האש הגדולה. ושבם זה אברם סבא. ונבו זו הבינה. ובען זו החכמה, והפך אottiותיו נובע, ובען כתיב מלשון מקור נובע. ועוד מלשון מעונה שהוא רמו אל החכמה. ומהו תמצא במקום אחר בפרשׁה זו עצמה שחזור וקראה מעון, הוא שבתוב ואת נבו ואת בעל מעון, והוא לך כי שמות אלו מורים על עניינים גדוילים עקרים נראים מקרים בתחילת העיון.

והווצרך הכתוב לרמו האצילות בשמות הערים האלה שם תלק סייחון ועוג למדנו שהיה עובדים ע"ז בקוץין נתיעות¹⁸ כדור הפלגה שאמרו (בראשית יא ד) ונעשה לנו שם והם היו תולדותיו של קין ובנה הכה שהחתיא לאדם בקוץין נתיעות ולכד בני גד ובני ראובן כאשר ידעו זה הסבו שמות הערים לשמות אחרים ורצו להתיישב בהם ולעבד שם הקדוש ברוך הוא וליחד אורתו תחת הקוץין שהוא הם מקצתין וו"ש אם מצאנו חן בעניך יותן את הארץ הזאת לעבדך לאחוזה כלומר כיון שתכליית הכוונה בבאי הארץ היא העבודה והיחוד גם בכאן נוכל ליחד את השם ואם נעבור את הירדן יבוא עמים מן הקצוות לשמע הארץ שהיא ארץ מקנה וירצו להבנות בה ויחזרו לעבד שם ע"ז בקוץין נתיעות כמנהג שהיה שם בתחילת ולכד יותן את הארץ הזאת לעבדך לאחוזה נהיה סבה לבטול ע"ז וליחד השם יתרך

¹⁰ עי' הקדמה הרמב"ם פרק חלק, ב"ג העיקרים, ז"ל, והיסוד השמייני תורה מן השמים והוא ש策ריך להאמין כי כל התורה הזאת המצוייה בידיינו היא היסוד הזה היא התורה שננתנה למשה והיא יכולה מפי הגבורה ר"ל שהשיגה כולה מפי הקדוש ברוך הוא בהשגה שנקראות אמרה ע"ד העברת הדברו ואין מי שידע ההשגה ההייא [אלא הוא ע"ה אשר השיג אותו, ושהוא במלעת לבך] וכי טוב מה שנאמר מדברי הימים וענינינו התורה ומצוותיה ולכד נקרא ע"ה מחוקק ואין הפרש בין בני חם כוש ומצרים ובין אנכי יי' אלהיך ושמי ישראל יי' א-להינו הכל מפי הגבורה והכל תורה יי' תמיימה תורה קדושה ואמת. וכן עי' תדב"א ס"א ז פרק ב': מכאן אמרו, אפילו אם אין בידו של אדם לא מקרא ולא משנה אלא הוא יושב וקורא כל היום הפסוק (שם לו) ואחות לוטן תמנע אפי' hei שכר תורה בידו.

¹¹ מלכות?

¹² חכמה.

¹³ גמ' ע"ב.

¹⁴ ת"ת.

¹⁵ ?

¹⁶ גבורה.

¹⁷ חסד.

¹⁸ עי' זה ברכמ"ן בראשית יא ב

רמב"ן ר' בחיה מטוות